



Znak: K-1.431.1.1.2026.6.MF
Szczecin, 08 lipca 2026 r.

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Przedmiot kontroli	Prawidłowość wykorzystania i rozliczenia dotacji w ramach realizacji programów wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania w latach 2023-2024 – dotyczy Programów „Posiłek w szkole i w domu”
Nazwa i adres organu kontrolującego	Wojewoda Zachodniopomorski ul. Wały Chrobrego 4 70-502 Szczecin
Nazwa i adres jednostki kontrolowanej	Gmina Golczewo ul. Zwycięstwa 23 72-410 Golczewo
Osoba pełniąca funkcję kierownika jednostki kontrolowanej w okresie objętym kontrolą oraz w okresie prowadzenia kontroli	Pan Maciej Zieliński – Burmistrz Golczewa
Okres objęty kontrolą	lata 2023-2024
Kontrolerzy	– Magdalena Frymus – inspektor wojewódzki (kierownik zespołu kontrolnego), – Marek Lis – inspektor wojewódzki, z Wydziału Kontroli Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie.
Nr upoważnienia	1/26 z dnia 15 stycznia 2026 r.
Podstawy prawne do przeprowadzenia kontroli	– art. 175 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1483 ze zm.) – § 7 umów nr 384/ZPS-4/2023 z dnia 5 kwietnia 2023 r. i nr 349/WZPS-4/2024 z dnia 19 kwietnia 2024 r., zawartych pomiędzy Wojewodą Zachodniopomorskim a Gminą Golczewo
Kryteria prowadzenia kontroli	Legalność, gospodarność, rzetelność i celowość

Rodzaj kontroli i tryb kontroli	Planowa, tryb zwykły
Termin kontroli	19-23 stycznia 2026 r.

Podstawa prawna realizacji zadania	1) Art. 115 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm. Dz. U. z 2023 r. poz. 901 ze zm., Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 ze zm.), 2) Uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 (M.P. z 2018 r. poz. 1007 ze zm.), 3) Uchwała nr 149 Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 2023 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2024-2028 (M.P. z 2023 r. poz. 881).
------------------------------------	--

USTALENIA KONTROLI

Wieloletnie rządowe programy „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023¹ i na lata 2024-2028² (dalej: „Programy” lub odpowiednio „Program”) są programami wspierania finansowego gmin w zakresie realizacji zadań własnych o charakterze obowiązkowym określonych w art. 17 ust. 1 pkt 3, 5 i 14 ustawy o pomocy społecznej (dalej: u.p.s.).

Programy przewidują wsparcie finansowe gmin w udzielaniu pomocy w jednej z trzech form: w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

Kontrolą objęto przede wszystkim prawidłowość przyznawania przewidzianego Programami wsparcia w formie świadczenia pieniężnego oraz świadczenia rzeczowego, o których mowa powyżej, z uwagi na ustalenia kontroli przeprowadzonej w 2025 r. przez ówczesny Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie.

1. Udzielenie dotacji

Umowa na realizację zadania w 2023 r.

W dniu 5 kwietnia 2023 r. Wojewoda Zachodniopomorski zawarł z Gminą Golczewo umowę nr 384/ZPS4/2023 w sprawie dofinansowania środkami pochodzącymi z budżetu państwa realizacji w 2023 r. rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” w zakresie modułów 1 i 2 (umowę o dotację).

¹ Ustanowiony uchwałą nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r., zmieniony uchwałą nr 264 Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2022 r.

² Ustanowiony uchwałą nr 149 Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 2023 r.

Wysokość dotacji celowej przyznanej Gminie wyniosła **90 000,00 zł**. Aneks nr 1 z dnia 13 września 2023 r. do ww. umowy postanowiono, że kwota dotacji wyniesie ogółem **120 000,00 zł**, a udział procentowy wkładu własnego do zadania będzie niemniejszy niż **30 000,00 zł**, co stanowi **20,00%** przewidywanych kosztów realizacji Programu (**150 000,00 zł**).

W umowie ustalono termin realizacji zadania oraz wykorzystania dotacji:
od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r.

(dowód: akta kontroli str. 90-98, 108-112, 118)

Umowa na realizację zadania w 2024 r.

W dniu 19 kwietnia 2024 r. Wojewoda Zachodniopomorski zawarł z Gminą Golczewo umowę nr 349/WZPS-4/2024 w sprawie dofinansowania środkami pochodzącymi z budżetu państwa realizacji w 2024 r. rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” w zakresie modułów 1 i 2 (umowa o dotację).

Wysokość dotacji celowej przyznanej Gminie wyniosła **90 000,00 zł**. Aneks nr 1 z dnia 8 sierpnia 2024 r. do ww. umowy postanowiono, że kwota dotacji wyniesie ogółem **120 900,00 zł**, a udział procentowy wkładu własnego do zadania będzie niemniejszy niż **34 100,00 zł**, co stanowi **22,00%** przewidywanych kosztów realizacji Programu (**155 000,00 zł**).

W umowie ustalono termin realizacji zadania oraz wykorzystania dotacji:
od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r.

(dowód: akta kontroli str. 99-107, 113-117, 119)

Inne informacje dotyczące umów o dotacje na 2023 r. i 2024 r. oraz aneksów do nich

W odniesieniu do obu lat Wojewoda wyraził zgodę na obniżenie minimalnego udziału procentowego środków własnych Gminy – zgodnie z pkt V.1.3 Programów – z 40,00% do udziałów wskazanych odpowiednio wyżej. Zgodnie z obiema umowami dotacja była przekazywana na rachunek Gminy w miesięcznych transzach.

W § 1 ust. 2 ww. umów określono, że ze środków przekazywanych w ramach Programu Gmina udziela wsparcia osobom spełniającym warunki otrzymania pomocy wskazane w u.p.s.³ – w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

Dotacje w latach 2023-2024 zostały przyznane, zgodnie z klasyfikacją budżetową, w dziale **852** – Pomoc społeczna, rozdziale **85230** – Pomoc w zakresie dożywiania, § **2030** – Dotacje celowe przekazane z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin.

(dowód: akta kontroli str. 108-117)

2. Organizacja dożywiania

Ustalono, że w celu realizacji programu w 2023 r. Rada Miejska w Golczewie podjęła

³ W szczególności: dzieciom do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej oraz uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej lub szkoły ponadgimnazjalnej (moduł 1); osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach wymienionych w art. 7 u.p.s., w szczególności osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym (moduł 2),

nw. uchwały z dnia 30 stycznia 2019 r.:

- 1) nr IV/28/2019 – odstępując od żądania zwrotu wydatków za udzielone świadczenie w formie posiłku oraz za udzielone świadczenie rzeczowe w postaci produktów żywnościowych osobom i rodzinom wymienionym w Programie, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej, dochód osoby w rodzinie lub dochód rodziny nie przekracza wysokości do 150% kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 u.p.s.;
- 2) nr IV/29/2019 – podwyższając do 150% kryterium dochodowe, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 u.p.s., osobom wymienionym w Programie; jednocześnie utraciła moc uchwała z nr XXXVIII/235/2014 z dnia 29 stycznia 2014 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do uzyskania zasiłku celowego w zakresie dożywiania na lata 2014-2020;
- 3) nr IV/31/2019 – przyjmując gminny wieloletni program osłonowy „Posiłek dla dzieci i młodzieży” na lata 2019-2023, wskazując, że został utworzony w związku z wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu”.

Ponadto w dniu 30 stycznia 2023 r., w związku ze zmianą⁴ Programu na lata 2019-2023, Rada Miejska w Golczewie podjęła nw. uchwały:

- 1) nr XLIX/385/2023 – podwyższając do 200% kryterium dochodowe, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 u.p.s., osobom wymienionym w Programie;
- 2) nr XLIX/386/2023 – odstępując od żądania zwrotu wydatków za udzielone świadczenie w formie posiłku oraz za udzielone świadczenie rzeczowe w postaci produktów żywnościowych osobom i rodzinom wymienionym w Programie, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej, dochód osoby w rodzinie lub dochód rodziny nie przekracza wysokości do 200% kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 u.p.s.

Natomiast w celu realizacji Programu w 2024 r. Rada Miejska w Golczewie podjęła analogiczne, niżej wymienione uchwały z dnia 14 grudnia 2023 r.:

- 1) nr LXI/481/2023:
 - podwyższając do 200% kryterium dochodowe, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 u.p.s.,
 - stwierdzając, że nie podlegają zwrotowi wydatki w zakresie dożywiania, jeżeli dochód osoby (rodziny) nie przekracza wysokości do 200% kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 u.p.s.;
- 2) nr LXI/482/2023, przyjmując gminny wieloletni program osłonowy „Posiłek dla dzieci i młodzieży” na lata 2024-2028, wskazując, że został utworzony w związku z wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu”.

W wyniku opisanych czynności – zarówno w 2023 r., jak i w 2024 r. – został osiągnięty stan umożliwiający realizację Programów.

(dowód: akta kontroli str. 120-130)

Zgodnie z założeniami Programów, na szczeblu gminy realizują je samorządowe

⁴ Uchwała Nr 264 Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2022 r. zmieniająca uchwałę w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 (M.P. z 2022 r. poz. 1287).

jednostki organizacyjne pomocy społecznej przy udziale właściwych jednostek organizacyjnych gminy (np. szkół). Programy określają, że do zadań gminy (wójta, burmistrza, prezydenta miasta) należy m.in. przyznawanie pomocy wynikającej z Programów, za pośrednictwem kierowników ośrodków pomocy społecznej. Stwierdzono, że realizacją Programów w Gminie Golczewo zajmował się Ośrodek Pomocy Społecznej w Golczewie (dalej: OPS lub OPS w Golczewie).

Ustalono też, że w trakcie realizacji Programów na rzecz osób dorosłych (w ramach wsparcia w formie posiłku) w latach 2023-2024 Gmina Golczewo korzystała m.in. z porozumień międzygminnych w sprawie powierzenia realizacji zadania publicznego w zakresie prowadzenia i kierowania do Środowiskowego Domu Samopomocy w Kamieniu Pomorskim uczestników z terenu Gminy Golczewo, prowadzonego przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną, Koło w Kamieniu Pomorskim⁵ (dalej: PSONI).

(dowód: akta kontroli str. 131-138)

3. Dokumentacja finansowo-księgowa zadania w latach 2023-2024

Kontrolujący poddali analizie sposób prowadzenia ewidencji księgowej zadania. Stwierdzono, że transze dotacji celowej przekazywane przez Wojewodę na realizację zadania były ewidencjonowane przez Gminę na wyodrębnionym koncie księgowym (901). Gmina przekazywała otrzymane środki dotacji do OPS, który realizował zadanie i ponosił wydatki z tym związane.

Z ewidencji księgowej przedłożonej przez OPS wynika, że wpływ dotacji i środków własnych przekazanych przez Gminę do OPS na realizację zadania został ujęty na wyodrębnionym koncie (130) z analityką dla środków dotacji i środków własnych. Środki wydatkowane na realizację Programów również zostały zaewidencjonowane na wyodrębnionych koncie księgowym (130) z analityką dla wydatków poniesionych z dotacji i środków własnych. Potwierdza to wyjaśnienie w tym zakresie sporządzone przez Główną Księgową. Zarazem konta te zostały ujęte w polityce rachunkowości i planie kont OPS. Ponadto do zaksięgowania realizacji zadania w latach 2023-2024 OPS wykorzystywał inne konta syntetyczne.

Na podstawie weryfikacji dokumentacji finansowo-księgowej stwierdzono, że:

- ewidencje księgowe Gminy oraz OPS za lata 2023-2024 spełniają kryterium wyodrębnienia (zgodnie z art. 152 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych oraz § 6 ust. 1 umów o dotacje);
- zostały spełnione stosowne wymogi określone m.in. w art. 21 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁶ (w szczególności, że skontrolowane dowody księgowe zostały sprawdzone pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym oraz zatwierdzone do wypłaty przez osoby upoważnione, a także zawierają opis informujący o wysokości poniesionych wydatków ze środków dotacji i środków własnych);
- poddane kontroli dowody księgowe zostały prawidłowo ujęte w ewidencjach.

(dowód: akta kontroli str. 139-267)

⁵ ul. Garncarska 4, 72-400 Kamień Pomorski, NIP: 9860046644, KRS: 81087.

⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 120 ze zm.

4. Realizacja zadania

Realizacja Programu w 2023 r. oraz 2024 r. – informacje ogólne

Na podstawie ewidencji księgowej ustalono, że w związku ze wsparciem udzielonym w ramach Programu Gmina poniosła w:

- 2023 r. łączne wydatki w kwocie **141 426,80 zł**, z tego **113 141,44 zł** z dotacji oraz **28 285,36 zł** ze środków własnych;
- 2024 r. łączne wydatki w kwocie **149 146,80 zł**, z tego **115 046,80 zł** z dotacji oraz **34 100,00 zł** ze środków własnych.

Wydatki te, z podziałem na lata oraz formę wsparcia, przedstawiono w tabelach:

Rodzaj świadczenia	Źródła finansowania wydatków poniesionych na zadanie (2023)		
	Ogółem	Dotacja	Środki własne
Posiłek	10 676,80 zł	9 541,44 zł	1 135,36 zł
Świadczenie pieniężne na zakup posiłku lub żywności	111 150,00 zł	85 500,00 zł	25 650,00 zł
Świadczenie rzeczowe w postaci produktów żywnościowych	19 600,00 zł	18 100,00 zł	1 500,00 zł
RAZEM	141 426,80 zł	113 141,44 zł	28 285,36 zł

Rodzaj świadczenia	Źródła finansowania wydatków poniesionych na zadanie (2024)		
	Ogółem	Dotacja	Środki własne
Posiłek	12 396,80 zł	8 850,80 zł	3 546,00 zł
Świadczenie pieniężne na zakup posiłku lub żywności	136 550,00 zł	106 196,00 zł	30 354,00 zł
Świadczenie rzeczowe w postaci produktów żywnościowych	200,00 zł	0,00 zł	200,00 zł
RAZEM	149 146,80 zł	115 046,80 zł	34 100,00 zł

W latach 2023-2024 Jednostka udzielała pomocy w trzech formach wsparcia przewidzianych w Programach.

(dowód: akta kontroli str. 16-26, 241-267)

Dobór próby

W toku wcześniejszej kontroli kompleksowej⁷, przeprowadzonej przez Wojewodę Zachodniopomorskiego w OPS w Golczewie w dniach 21-24 października 2024 r., wytypowane zostały osoby, na rzecz których realizowane było – w tych samych okresach – wsparcie w dwóch lub trzech formach przewidzianych Programem.

Na podstawie tego kontroli w dniach 19-23 stycznia 2026 r. poddano:

- 100% decyzji administracyjnych, w drodze których osobom wymienionym w punkcie III.2.1. Programów (moduł 2 – dla dorosłych) na ten sam okres (miesiąc) zostało przyznane wsparcie z Programów w więcej niż jednej formie,
- związane z powyższym wydatki.

⁷ O której mowa w Rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 2285 ze zm.).

Skutkiem tego kontrolą objęto łącznie 117 decyzji administracyjnych wydanych w latach 2023-2024 wobec 32 osób dorosłych objętych opisaną wyżej próbą.

(dowód: akta kontroli str. 16-26, 268-555)

Analiza próby (2023-2024)

W wyniku analizy przedłożonej dokumentacji merytorycznej i finansowo-księgowej dotyczącej lat 2023-2024 stwierdzono, że w ramach realizacji zadania:

- 1) 1 osobie przyznano i wypłacono:
 - na wrzesień, październik i listopad 2023 r. – wsparcie w dwóch formach przewidzianych Programem (posiłek oraz świadczenie pieniężne),
 - na grudzień 2023 r. – wsparcie w trzech formach przewidzianych Programem (posiłek, świadczenie pieniężne oraz świadczenie rzeczowe),
 - na maj, listopad i grudzień 2024 r. – wsparcie w dwóch formach przewidzianych Programem (posiłek oraz świadczenie pieniężne);
- 2) 31 osobom przyznano i wypłacono – na grudzień 2023 r. – wsparcie w dwóch formach przewidzianych Programem (świadczenie pieniężne oraz świadczenie rzeczowe).

(dowód: akta kontroli str. 16-26, 241-267, 278-693, 702-767)

Ad 1)

W odniesieniu do Pani (...) stwierdzono, że OPS przyznał i sfinansował w 2023 r. wsparcie w dwóch formach lub w trzech formach na te same okresy (miesiące).

Z treści decyzji administracyjnych wynika, że:

- wsparcie w formie posiłku zostało przyznane na 5 dni w tygodniu na okres od września do grudnia 2023 r. (decyzja nr OPS 2022d-2-249/23 z dnia 11 września 2023 r.),
- wsparcie w formie świadczenia pieniężnego zostało przyznane na okres od września do grudnia 2023 r. (decyzja nr OPS 5012p-2-248/23 z dnia 11 września 2023 r.),
- wsparcie w formie świadczenia rzeczowego (w niektórych dokumentach źródłowych widnieje opis „paczka świąteczna”) zostało przyznane na grudzień 2023 r. (decyzja nr OPS 5022p-2-381/23 z dnia 11 września 2023 r.

W 2024 r. OPS przyznał i sfinansował Pani (...) dwa świadczenia na te same okresy (miesiące). Z treści decyzji administracyjnych wynika, że:

- wsparcie w formie posiłku zostało przyznane na 5 dni w tygodniu m.in. na maj 2024 r. (decyzja nr OPS 5022d-11-12/24 z dnia 4 stycznia 2024 r.),
- wsparcie w formie świadczenia pieniężnego zostało przyznane m.in. na maj 2024 r. (decyzja nr OPS 5012p-11-11/24 z dnia 4 stycznia 2024 r.),
- wsparcie w formie posiłku zostało przyznane na 5 dni w tygodniu m.in. na listopad i grudzień 2024 r. (decyzja nr OPS 5022d-11-256/24 z dnia 28 sierpnia 2024 r.),
- wsparcie w formie świadczenia pieniężnego zostało przyznane na listopad i grudzień 2024 r. (decyzja nr OPS 5012p-11-347/24 z dnia 18 listopada 2024 r.).

(dowód: akta kontroli str. 241-267, 400-402, 506-507, 532-693, 702-709)

Na pytania kontrolujących o przyczyny takiego postępowania Burmistrz Golczewa wyjaśnił m.in., że:

- Pani (...) została przyznana pomoc finansowa w postaci zasiłku celowego w celu zabezpieczenia w artykuły spożywcze w dni wolne od pobytu w PSONI takie jak sobota, niedziela.
- Pomoc rzeczowa w formie paczki świątecznej, została przyznana w związku z brakiem możliwości zaopatrzenia w produkty żywnościowe w miejscowości zamieszkałej przez Panią (...) z powodu braku sklepu, braku komunikacji miejskiej celem dojazdu do miejscowości, w której znajdują się sklepy, aby przeżyć godnie Święta Bożego Narodzenia. Pani (...) jest osobą z orzeczoną stopniem niepełnosprawności objętą opieką Ośrodka Pomocy Społecznej. Według rozeznania pracownika socjalnego wymagała na ten okres dodatkowego wsparcia. Był to okres zimowy ww. ponosiła duże koszty na zakup opału. (...).

(dowód: akta kontroli str. 41-89)

Ad 2)

W grudniu 2023 r. OPS przyznał i sfinansował 31 osobom dorosłym dwie formy wsparcia na te same okresy (miesiące), tj. świadczenie pieniężne i świadczenie rzeczowe. Z treści decyzji administracyjnych wynika, że:

- wsparcie w formie świadczenia pieniężnego zostało przyznane na grudzień,
- wsparcie w formie świadczenia rzeczowego (w niektórych dokumentach źródłowych widnieje opis „paczka świąteczna”) zostało przyznane również na grudzień 2023 r.

Szczegółowe zestawienie imion i nazwisk oraz wykaz wydanych decyzji zawarto w aktach kontroli.

(dowód: akta kontroli str. 241-267, 296-399, 403-467, 468-505, 508-531, 547-555, 702-763)

Na pytania kontrolujących o przyczyny takiego postępowania Burmistrz Golczewa w odniesieniu do 30 osób wskazał powody mające wpływ na przyznanie świadczenia, które szerzej przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Liczba osób	Powód	Uzasadnienie
1.	21	NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ, DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	Osoby, w których rodzinach występowała niepełnosprawność lub długotrwała lub ciężka choroba, co wiązało się dla nich z koniecznością zabezpieczenia środków finansowanych na zakup leków, dojazdu do lekarzy specjalistów, opłatami za wizyty lekarskie. Ponadto świadczenia w ramach programu przyznawane były w okresie, kiedy rodziny zabezpieczały opał na sezon zimowy.
2.	3	WIELODZIETNOŚĆ	Osoby, w których rodzinach występowała wielodzietność, dlatego z uwagi na niskie dochody, ich wydatki związane z kształceniem dzieci oraz wydatki związane z utrzymaniem gospodarstwa domowego uzasadnionym było przyznanie

			świadczeń finansowych i niefinansowych w ramach programu.
3.	4	BEZROBOCIE, UBÓSTWO	Osoby, w których rodzinach występowało ubóstwo i bezrobocie. Osoby te ponosiły wydatki związane z utrzymaniem gospodarstwa domowego, w tym okresie zabezpieczały opał na sezon zimowy, w związku z czym uzasadnionym było przyznanie świadczeń finansowych i niefinansowych w ramach programu.
4.	1	SPRAWY OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE (RODZINA NIEPEŁNA)	Osoba z uwagi na rodzinę niepełną zmagająca się z niskimi dochodami oraz wydatkami związanymi z utrzymaniem gospodarstwa domowego i kształceniem dzieci, w związku z czym uzasadnionym było przyznanie świadczeń finansowych i niefinansowych w ramach programu.
5.	1	-	Pomoc przyznana w związku ze znalezieniem się w trudnej sytuacji finansowej spowodowanej opłaceniem wszelkich zobowiązań finansowych oraz zakupem opału na okres zimowy.

(dowód: akta kontroli str. 41-89)

Kontrolujący, opierając się na wyjaśnieniach stwierdzili, że:

- posiłki były przyznawane na okresy od poniedziałku do piątku z wyjątkiem świąt,
- świadczenia pieniężne (zasiłki celowe) były przyznawane na soboty i niedziele oprócz świąt,
- świadczenia rzeczowe były przyznawane na dni świąteczne (25 i 26 grudnia 2023 r.).

Odnosząc się do całości zebranej dokumentacji oraz wyjaśnień kontrolujący ustalili, że nie wystąpiło sfinansowanie świadczeń w dwóch lub w trzech formach jednocześnie.

Należy jednak zwrócić uwagę, że treść decyzji administracyjnych przyznających świadczenia pieniężne i rzeczowe w zakresie sentencji winna być precyzyjna i nie pozostawiać wątpliwości co do okresu, na jaki przyznawane jest świadczenie.

Ponadto stwierdzono zróżnicowanie stawek świadczeń pieniężnych przyznawanych dla poszczególnych osób w danym roku lub miesiącu. W odniesieniu do tej kwestii Burmistrz Golczewa wyjaśnił, że: *Różne stawki świadczeń pieniężnych przyznawanych w ramach Programów „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2023-2024 wynikały z indywidualnej oceny sytuacji dochodowej i życiowej wnioskodawcy, możliwości finansowych gminy oraz uznaniowości administracyjnej. Wysokość pomocy zależała od udokumentowanych wydatków np. za leki, leczenie, zakup opału na sezon zimowy oraz potrzeb tych osób czy rodzin i nie miała jednej sztywnej stawki.*

Ośrodek badał, czy trudna sytuacja wynikała z choroby, niepełnosprawności, wielodzietności, bezrobocia czy zdarzeń losowych, co wpływało na przyznanie pomocy. Wielu klientów zgłaszało się do ośrodka w okresie jesiennym, tłumacząc potrzebę pomocy na żywność wcześniejszym zakupem opału na sezon zimowy. Były to dość duże wydatki dla nich dlatego tłumaczyli to prośbą na zakup żywności.

Golczewo jest małą gminą w której brak jest lekarzy specjalistów, poradni specjalistycznych czy szpitala. Przede wszystkim korzystające osoby z Programu to osoby schorowane, niepełnosprawne, co wiąże się z ich wizytami u lekarza. Często były to wizyty prywatne

i wiązały się z dojazdem do specjalistów. W takich przypadkach brane były pod uwagę takie wydatki.

Podsumowując, kwoty pomocy są zróżnicowane, ponieważ są dostosowywane do realnych potrzeb i wydatków osoby potrzebującej, jej dochodów oraz ich ograniczeń budżetowych.

(dowód: akta kontroli str. 41-89)

Odnosząc się do wątku zróżnicowania stawek świadczeń pieniężnych przyznanych w ramach Programów, kontrolujący wskazują na art. 39 ust. 1 u.p.s., który stanowi, że w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej może być przyznany zasiłek celowy. Przykładowe powody przyznania zawiera zaś ust. 2, a pośród nich znajduje się m.in. pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności. Konstrukcja obu przepisów dopuszcza swobodę organu w podejmowaniu decyzji o przyznaniu pomocy (uznaniowość), lecz wymaga ona stosownego uzasadnienia.

Praktykowanie w przyszłości bardziej szczegółowego sposobu uzasadniania decyzji administracyjnych ułatwiłoby weryfikację przyznawanego wsparcia – szczególnie w przypadku większej skali rozdysponowanych środków. Dotyczy to głównie świadczeń pieniężnych, przy których występuje nie tylko mniejsza rozliczalność czy możliwość udokumentowania, ale również ryzyko wykorzystania ich do celów sprzecznych z ideami Programów.

Dodatkowo kontrolujący uzyskali wyjaśnienia dotyczące sposobu przygotowania tzw. „paczek świątecznych” w ramach świadczenia rzeczowego na grudzień 2023 r., Zgodnie z ww. wyjaśnieniami OPS uzyskał tylko jedną odpowiedź na wystosowane cztery zapytania ofertowe. Uzgadniając ostateczne zamówienie OPS zwracał uwagę na to, by reklamówki i dowóz był gratis, a także by artykuły były wartościowe oraz gotowe do przygotowania i konsumpcji. Wyjaśnienia w tym zakresie przyjęto.

(dowód: akta kontroli str. 41-89, 694-701)

Zgodnie z opisem na fakturze nr FA/1/12/2023/S2 z dnia 13 grudnia 2023 r. paczki żywnościowe zostały wydane 13 grudnia 2023 r. W przedstawionej kontrolującym dokumentacji nie znalazł się protokół odbioru paczek od dostawcy.

Wobec tego kontrolujący zapytali Gminę, w jaki sposób zostało potwierdzone przekazanie paczek przez dostawcę. Burmistrz Golczewa wyjaśnił, że: (...) paczki żywnościowe zostały przywiezione do świetlicy w budynku GOKIS w Golczewie o wyznaczonej godzinie i w tym samym dniu wydane osobom wytypowanym wcześniej przez ośrodek. Klienci poinformowani zostali wcześniej o dacie i godzinie odbioru paczek. Przy przyjmowaniu paczek obecni byli kierownik – (...) i pracownicy socjalni – (...), (...) oraz (...). Paczki zostały przeliczone dwa razy oraz wrywkowo kilka paczek zostało sprawdzonych pod kątem zgodności artykułów. Dopiero wówczas została podpisana faktura i towar uznany został za dostarczony. Przystąpiono wówczas do wydawania paczek na podstawie listy, na której podpisywali się odbiorcy. Wyjaśnienia przyjęto.

(dowód: akta kontroli str. 41-89, 702-709)

W wyniku kontroli ustalono, że wydatki w kwocie 93 237,80 zł poniesione w 2023 r. oraz w kwocie 3 062,80 zł poniesione w 2024 r., w związku z poddanymi kontroli decyzjami, znajdują odzwierciedlenie w ewidencji księgowej zadania oraz że płatności były dokonywane w terminach realizacji zadania ustalonych w umowach o dotację.

Ustalono również, że płatności za posiłki oraz produkty żywnościowe (paczki) były dokonane terminowo. Badając decyzje administracyjne wybrane do próby kontrolującej stwierdzili także, że w dwóch przypadkach terminy wypłat przyznanego wsparcia (świadczenia pieniężnego) zostały określone błędnie, tzn. są wcześniejsze od daty wydania decyzji. Natomiast w innym zbadanym przypadku określenie terminu wypłaty na dzień wydania decyzji przyczyniło się do nieterminowego wypłacenia przyznanego wsparcia. **Szczegółowy opis uchybienia zawarto w części: Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień.**

(dowód: akta kontroli str. 108-117, 241-267, 549-555, 598-607, 629-633, 635-693, 707, 710-767)

5. Rozliczenie zadania

Gmina na realizację Programów otrzymała 120 000,00 zł w 2023 r. oraz 120 900,00 zł w 2024 r. Z przedłożonej kontrolującą ewidencji księgowej wynika, że całkowite wydatki zadania wyniosły 141 426,80 zł w 2023 r. (w tym poniesione ze środków własnych stanowiły 28 285,36 zł) oraz 149 146,80 zł w 2024 r. (w tym poniesione ze środków własnych stanowiły 34 100,00 zł). Szczegóły dotyczące rozliczenia zadania przedstawiono w poniższej tabeli.

Rok	Kwota dotacji celowej:			Kwota środków własnych Gminy wykorzystana do końca roku	Całkowity koszt realizacji Programów	Udział % w kosztach realizacji Programów:		Data zwrotu niewykorzystanych środków dotacji
	przekazana z budżetu Wojewody	wykorzystana przez Gminę do końca roku	zwrócona do Wojewody			dotacji celowej	środków własnych	
1	2	3	4	5	(3+5)	(3/6)x100%	(5/6)x100%	10
2023	120 000,00 zł	113 141,44 zł	6 858,56 zł	28 285,36 zł	141 426,80 zł	80%	20%	12.01.2024
2024	120 900,00 zł	115 046,80 zł	5 853,20 zł	34 100,00 zł	149 146,80 zł	77%	23%	15.01.2025

Z ustaleń kontrolujących wynika, że minimalne udziały procentowe wkładu własnego do zadania odpowiednio 20,00% w 2023 r. i 22,00% w 2024 r. określone w § 4 ust. 1 umów o dotacje, zostały zachowane przez Jednostkę.

Ustalono również, że niewykorzystane dotacje celowe w wysokości odpowiednio 6 858,56 zł (przekazana w 2023 r.) oraz 5 853,20 zł (przekazana w 2024 r.) zostały zwrócone Wojewodzie terminowo, zgodnie z § 5 ust. 1 umów o dotacje.

(dowód: akta kontroli str. 108-119, 156-267)

ZAKRES, PRZYCZYNY I SKUTKI STWIERDZONYCH UCHYBIEŃ

Ad 4. Realizacja zadania

Określenie w decyzjach zbyt wczesnych terminów wypłat przyznanego wsparcia

Stwierdzono, że w przypadku dwóch decyzji termin wypłaty przyznanego wsparcia (świadczenia pieniężnego) jest wcześniejszy od dat wydania tych decyzji.

Decyzja nr:

- OPS 5012p-58-82/23 została wydana w dniu 27 stycznia 2023 r., a dotyczyła świadczenia pieniężnego za okresy od stycznia do maja 2023 r.,
- OPS 5012p-124-329/23 została wydana w dniu 11 grudnia 2023 r., a dotyczyła świadczenia pieniężnego za listopad i grudzień 2023 r.

Zgodnie z ww. decyzjami każdorazowo wypłata przyznanego wsparcia powinna nastąpić na wskazane w nich konta bankowe do 25. dnia każdego miesiąca.

Oznacza to, że w powyższych przypadkach zostały określone terminy wypłat wsparcia (świadczeń pieniężnych), które w przypadku stycznia 2023 r. (pierwsza decyzja) oraz listopada 2023 r. (druga decyzja) są wcześniejsze od dat wydania decyzji.

W odniesieniu do dokonanych ustaleń Burmistrz Golczewa wyjaśnił kolejno, że:

- *Decyzja (...) na okres od stycznia do maja 2023 r. w rozstrzygnięciu zawiera standardowy zapis dotyczący terminu wypłaty świadczeń (...). W powyższym przypadku wypłata została wykonana 31 stycznia 2023 r. tj. po wydaniu decyzji.*
- *Decyzja (...) na okres od listopada do grudnia 2023 r. w rozstrzygnięciu zawiera standardowy zapis dotyczący terminu wypłaty świadczeń (...). W powyższym przypadku wypłata została wykonana 19 grudnia 2023 r. tj. po wydaniu decyzji.*

W związku z obiema ww. decyzjami Burmistrz wskazał także, że:

Ośrodek Pomocy Społecznej nigdy nie wypłaca świadczeń wcześniej. Zapis dotyczący terminu wypłaty będzie skorygowany tak aby nie budził wątpliwości w przyszłości.

(dowód: akta kontroli str. 47-89, 244-252, 278-287, 296-467, 547-555, 764-767)

Natomiast w innym zbadanym przypadku termin wypłaty przyznanego wsparcia (świadczenia pieniężnego) został określony na dzień wydania decyzji, co przyczyniło się do nieterminowego wypłacenia przyznanego świadczenia pieniężnego.

Decyzja nr OPS 5012p-85-140/23 została wydana w dniu 25 kwietnia 2023 r., a dotyczyła świadczenia pieniężnego za kwiecień i maj 2023 r. Zgodnie z decyzją każdorazowo wypłata przyznanego wsparcia powinna nastąpić na wskazane tam konto bankowe do 25. dnia każdego miesiąca.

Stwierdzono, że wypłata świadczenia pieniężnego za kwiecień 2023 r. nastąpiła dopiero w dniu 28 kwietnia 2023 r., tj. po terminie określonym w decyzji.

W odniesieniu do dokonanych ustaleń Burmistrz Golczewa wyjaśnił m.in., że: *Wypłata świadczenia nastąpiła po dacie wskazanej w rozstrzygnięciu decyzji (...) ponieważ (...) [osoba wsparta] nie stawiała się po odbiór decyzji w tym dniu tj. w dniu wydania decyzji i jednocześnie dniu wypłaty. W związku z powyższym nie można było tej wypłaty dokonać ponieważ decyzja nie była prawomocna, klientka nie zrzekła się prawa do odwołania.*

(dowód: akta kontroli str. 47-89, 244-252, 278-287, 296-467, 547-555, 764-767)

Odnosząc się do dokonanych ustaleń oraz złożonych w związku z nimi wyjaśnień, kontrolujący nie kwestionują jednakowych stwierdzeń stosowanych w decyzjach administracyjnych („wypłata do 25. dnia miesiąca”) – stwierdzeń, które zazwyczaj są właściwe i adekwatne do sytuacji różnych świadczeniobiorców. Jednakże w przypadku trzech wymienionych wcześniej decyzji zastosowanie uniwersalnych stwierdzeń stało się przyczyną niniejszego uchybienia.

Interpretacja tak ogólnikowo skonstruowanych rozstrzygnięć prowadzi bowiem do wniosku, że w tych przypadkach organ zdecydował o wypłacie świadczenia pieniężnego za dany miesiąc do 25. dnia tego miesiąca, który to dzień już upłynął. Dlatego, gdy korzystanie z uniwersalnych stwierdzeń okazuje się zawodne, warto

w rozstrzygnięciu oraz uzasadnieniu określić termin realizacji (lub inne elementy) w sposób zindywidualizowany oraz dostosowany do okoliczności faktycznych. Powyższe ma fundamentalne znaczenie przede wszystkim z perspektywy osób wspieranych, których prawa i obowiązki – kształtowane w drodze decyzji organu administracji publicznej – nie powinny wzbudzać jakichkolwiek wątpliwości.

Trafnie zostało zauważone w wyjaśnieniach złożonych w odniesieniu do dwóch pierwszych przypadków, że takie określenie terminu może budzić wątpliwości. Wspomniane wątpliwości kontrolujący wskazują jednocześnie jako skutek stwierdzonego uchybienia.

Natomiast w przypadku trzeciej decyzji przy skorzystaniu z uniwersalnego sposobu (do 25. dnia miesiąca) nie zostały uwzględnione ewentualne okoliczności, że decyzja może zostać doręczona stronie po terminie wypłaty określonym w niej. Przyczyniło się to do nieterminowego wypłacenia przyznanego świadczenia pieniężnego, co zarazem stanowi kolejny skutek niniejszego uchybienia.

Odpowiedzialność za stwierdzone uchybienie ponoszą (dysponując jednocześnie zdolnością i sprawczością do jego wyeliminowania):

- Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Golczewie,
- Burmistrz Golczewa (jako pełniący nadzór nad OPS i jego Kierownikiem).

Wyjaśnienia, protokoły, oświadczenia	1) Wyjaśnienia z dnia 5 lutego 2026 r. Burmistrza Golczewa ws. kontrolowanych zagadnień. 2) Wyjaśnienie z dnia 19 stycznia 2026 r. Głównej Księgowej ws. sposobu [wyodrębnienia] ewidencji księgowej rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”. 3) Wyjaśnienie z dnia 20 stycznia 2026 r. Kierownika OPS ws. opisu w ewidencji księgowej. 4) Oświadczenie z dnia 20 stycznia 2026 r. Kierownika OPS ws. nieponoszenia wydatków na posiłki.
Ocena obszaru kontroli	Pozytywna z uchybieniem

Wpis do książki kontroli	1/2026
Zalecenia	Określając w wydanych decyzjach termin wypłaty wsparcia brać po uwagę datę wydania decyzji.
Pouczenia	– O sposobie wykonania zalecenia albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonego uchybienia, proszę powiadomić mnie za pośrednictwem Wydziału Kontroli Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia.

	– Zgodnie z art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.
Podpis kierownika jednostki kontrolującej	W zastępstwie Wojewody Zachodniopomorskiego Bartosz Brożyński I Wicewojewoda Zachodniopomorski <i>/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/</i>